

Här ger vi tillbaka till naturen

Natur och grönska är en viktig del i vår stadsstruktur. När staden växer behöver befintliga grönytor ibland bebyggas. Då använder vi ekologisk kompensation för att kompensera för de förlorade naturvärdena.

Träd, blommor, ängar och vattendrag är inte bara vackra för ögat – de är också viktiga för att bevara den biologiska mångfalden och fungerande ekosystem. Utan dem förlorar vi förutsättningarna för allt liv.

Ibland påverkas naturmiljöer i samband med att städer växer. För att upprätthålla naturens balans är det då viktigt att kompensera de värden som gått förlorade.

Ekologisk kompensation

Ekologisk kompensation kan dels innebära att restaurera eller återskapa livsmiljöer för växter och djur, dels att sköta och skydda känsliga naturområden. Utgångspunkten är alltid skadelindringshierarkien. Det innebär att ekologisk kompensation ska användas först när vi gjort allt vi kan för att undvika och minimera skador. Då skyddas naturen på allra bästa sätt.

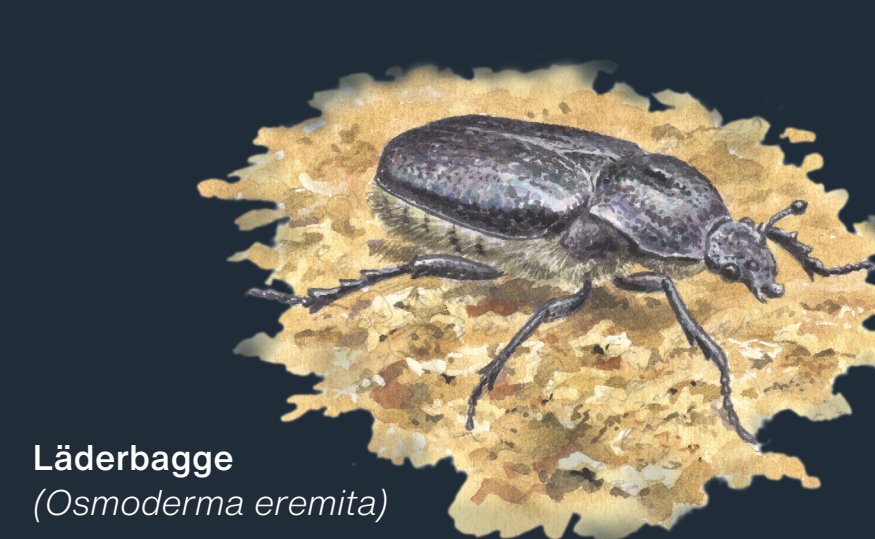

Ekokompost

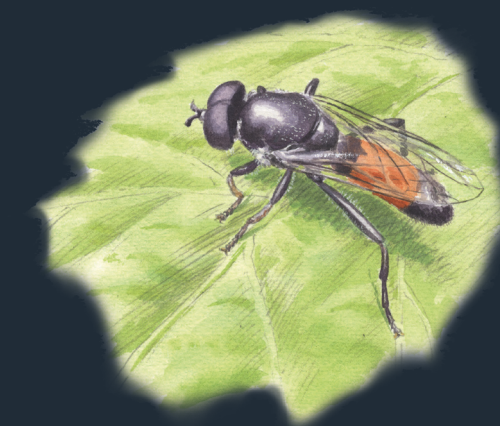

Mulmholk

ILLUSTRATIONER: NIKLAS JOHANSSON

Läderbagge
(*Osmoderma eremita*)

Röd mulmblomfluga
(*Brachypalpoidea lentus*)

Stortapetserarbi
(*Megachile lagopoda*)

Silverblåvinge
(*Polyommatus amandus*)

Så kompenserar vi

Här är några exempel på hur Linköpings kommun jobbar med ekologisk kompensation:

Ekoxkomposter och faunadepåer

Fällda träd kan få nytt liv genom att vi återskapar stammar, stubbar och högar av ris och träavfall. Det ger skydd, föda, boplatser och möjlighet till övervintring för insekter. Även däggdjur, fåglar och reptiler kan dra nytta av de återskapade naturmiljöerna.

Mulmholkar

En mulmholk är en låda fylld med organiska material som ska efterlikna livsmiljön i ihåliga träd, som idag är en bristvara på många platser. Här får vedlevande insekter som läderbagge (*Osmoderma eremita*) och röd mulmblomfluga (*Chalcosyrphus valgus*) skydd och föda. I Linköping är just läderbaggen speciell då det är en ansvarsart i vår kommun.

Ängsmark

För att gynna den blommande floran på våra ängsmarker slår vi dem sent på säsongen och tar sedan upp det slåttade höet. Många gräsytor får också vara orörda. Dessutom planterar vi örter, buskar och träd som är särskilt viktiga för pollinatörer. Blomningen hos väddar, klintar, hagtorn, slån, ek och körsbär lockar till sig arter som silverblåvinge (*Polyommatus amandus*) och det ovanliga stortapetserarbiet (*Megachile lagopoda*).

Sandbäddar

Många pollinatörer, till exempel humlor, flugor och skalbaggar, behöver sandiga markytor för att bygga bon. På många platser saknas sådana miljöer, då kompenserar vi genom att placera ut sandhögar i varma och vindskyddade lägen.

Grodpassager

Grodor, paddor och salamandrar har naturliga vandringsstråk när de förflyttar sig från sina vintervisten till sjöar och dammar för att para sig och lägga rom. Ibland korsas stråken av vägar, då kan vi underlätta groddjurens framkomlighet genom att anlägga särskilda grodpassager.

Utterpassager

Liksom groddjuren riskerar uttern att förolyckas i trafiken. När dess naturliga vattenmiljö påverkas av nybyggnation försöker vi skapa en attraktiv och säker passage på konstgjord väg, exempelvis genom att anlägga en strand eller en hylla i en rörbro eller en torrtrumma.

Flera åtgärder

Förutom de insatser som beskrivs ovan arbetar vi med att skapa nya åkerholmar och stenrösen där kräldjur och groddjur kan trivas.

Titta efter

Här vid Ullevileden kan du se flera exempel på ekologisk kompensation, bland annat:

- utplacerade stubbar och gamla stockar
- nyanlagda stenrösen
- skapade bibäddar av sand
- öppna vattenmiljöer i dammar och diken

Giving back to nature

Nature and greenery are important parts of our urban landscape. As the city grows, existing green areas sometimes need to be used for development. Ecological compensation allows us to compensate for the environmental values that may be lost. Trees, flowers, meadows and waterways are not only beautiful – they are vital for preserving biodiversity and functioning ecosystems. Without them, we lose the foundation for all life. Ecological compensation may involve safeguarding, restoring or recreating habitats for plants and animals, as well as managing and protecting sensitive natural areas. The principle of the mitigation hierarchy guides this work: compensation is used only after all possibilities to avoid and minimize damage have been exhausted.

Here along Ullevileden you can see several examples. We have placed logs and tree trunks that provide shelter, food and overwintering sites primarily for insects, but also for mammals, birds and reptiles. We have built stone piles where reptiles and amphibians can thrive, and created sand beds where pollinators can make their nests. For many species, water environments are vital, which is why we keep ponds and ditches open. Similar measures are carried out in other places across Linköping. We also install wood mould boxes, care for and seed meadowland, and build wildlife passages along roads.

Linköpings kommun

013-20 60 00, linkoping.se

Värdefulla miljöer för flora, fauna och framtid

Stångåns vindlande meanderbågar och stränder har i alla tider gett plats och föda åt en stor mängd djurarter, allt från fiskar och grodor till fåglar och insekter.

Platsen du står på och området runt omkring har troligtvis använts som jordbruksmark sedan åtminstone början av 1700-talet. Här slingrade sig Stångån fram mellan åkerlappar och orörd natur, på sin väg mot Roxen. År 1865 började Kinda kanal att byggas. Arbetet pågick i sex år och förändrade den omgivande naturmiljön.

Meanderbågar och korvsjöar

Innan kanalen byggdes sökte sig Stångåns vatten genom den finkorniga jorden och bildade flera vattenbågar, så kallade meandrar. Det är en naturlig process som långsamt formar landskapet. Ibland hittar vattnet i en meander en ny väg och lämnar sin tidigare båge. När en sådan slinga inte längre har något vattenflöde kan det bildas en liten hästskoformad insjö – en korvsjö.

Häradsekonomisk karta ca 1870-tal. Här syns flera meanderbågar, medan Kinda kanal är den raka vattenvägen.

KÄLLA: RIKETS ALLMÄNNA KARTVERKS ARKIV

Vatten föder liv

Meanderbågar och korvsjöar är rika livsmiljöer för många djur. Inte minst för arter som behöver både land och vatten för att överleva, som grodor, paddor och salamandrar, sländor, skalbaggar och gråsuggor. Till våtmarker lockas också fåglar för att rasta, söka föda och häcka. Dessutom fungerar de som naturliga reningsverk och tar exempelvis hand om övergödande ämnen från åkermark.

Gråhäger.

FOTO: JAN GUSTAFSSON.

Tre historiska meanderbågar

När Stångån rätades ut och blev Kinda kanal kapades flera av meanderbågarna av från huvudflödet. Några fylldes igen. Men naturen hittar ofta egna lösningar. Flera av de avskurna meandrarna håller nämligen fortfarande vatten. Tre av dessa historiska meanderbågar har visat sig vara särskilt värdefulla för biologisk mångfald. En av dem ligger precis här där du står just nu.

Stångån nedströms motorbåtshamnen med meanderbågen du står vid till höger i bild. FOTO: ALF JOHANSSON, 1987.

Lummig vegetation

Här har många skyddsvärda fågelarter observerats, bland annat mindre hackspett, kungsfiskare och pungmes. Vattenmiljöerna rymmer också rödlistade växter som pilblad och kasgräs. Träden längs ån och de omgivande våtmarkerna bidrar också till artrikededomen. De fungerar som spridningskorridorer för fåglar, fladdermöss och uttrar, och när grenar, löv och småkryp faller ner i vattnet blir de näring för bottendjur som i sin tur är mat för fisk.

Förutsättning för liv

Två meanderbågar får nu hjälp på traven att utvecklas enligt miljö kvalitetsmålet ”Levande sjöar och vattendrag”. I detta område har en del av meandern restaurerats och arbetet fortsätter framöver. Målet är att återskapa såväl vattenflöden och våtmarker som vegetationstäckta ytor. På så vis får Stångåns växter och djur de bästa förutsättningarna att leva vidare.

Titta efter

En av de tre historiska **meanderbågarna** finns precis här, invid fågelplattformen.

Många fåglar trivs vid våtmarker. Håll lite extra utkik efter **gråhägern** och **kungsfiskaren**, en av Linköpings kommuns ansvarsarter. På andra sidan fågelplattformen finns skyltar som visar vanligt förekommande fågelarter.

Valuable environments for flora, fauna and the future

The place where you are standing, and the surrounding area, has most likely been used as farmland since the early 1700s. Before the Kinda Canal was built in the 1860s, the river wound its way through the landscape, forming natural curves called meanders. When a meander finds a new course or becomes cut off, a small horseshoe-shaped oxbow lake can form.

Meanders and oxbow lakes are rich habitats for species that depend on both land and water, such as frogs, toads and salamanders, as well as dragonflies, beetles and many bird species. Many protected bird species have been observed here, including the lesser spotted woodpecker, the common kingfisher, the river warbler and the penduline tit.

When the river was straightened to create the Kinda Canal, several meanders were cut off from the main channel. Some of them still hold water, and three historic meanders here have proved especially valuable for biodiversity — one of them lies right beneath your feet. Today, two of the meanders are being restored. The aim is to recreate water flow, wetlands and vegetated areas, giving the plants and animals of the Stångån river the best possible conditions to thrive.

Linköpings kommun

013-20 60 00, linkoping.se